

For øvrigt er jeg af den Formening, at Kartoflerne komme nok igjen; det er kun en Dmgangssyge paa visse Aar, og hvo, som kan gaae den igjennem og conservere en Deel tilsidst, vil have stor Gewinnst. I Aar er der dog allerede stor Forffiel paa Sygdommen, og hvo, som har været dygtig fræsen med sine Ræggekartofler og tillige valgt god høi og sandet Jord, har ogsaa avlet meget gode Kartofler, som i det mindste til Dato holde sig godt.

Hagestedgaard (ved Holbæk), den 8de November 1846.

J. S. Grevenkop Castenschjold.

Et Par Ord om Engen.

Naar man betænker, at det er et gammelt Ordsprog, at Engen er Agerens Moder, saa kan man med Vilighed undre sig over, at den saa ofte er bleven ffjensket saa liden Dymærksomhed, ja ofte endog saa aldeles forsømt, at Landmænd derved ere blevne forandigede til den tilsyneladende paradore Yttring, at det var bedre at Engen var borte, og at der i dens Sted var blot Agerland.

Men i den nyere Tid, fornemmelig i det sidste Quinquennium, er der skeet en betydelig Forandring i denne Retning. Kulturens Fremffridt har nu naaet til Engen. Den er bleven Gjenstand for det Dffent-

liges Opmærksomhed. Stipendier ere blevne givne, for at Mænd, ved Reiser i Udlandet, paa dertil kvalificerede Steder kunne gjøre sig bekendte med den Kulturstand, som Engforbedringen der har opnaaet, saavel som med den derved brugelige Manipulation, for siden at hjembringe disse Kundskaber, og ved Anvendelse at lade dem komme Moderlandet tilgode. Ikke faa Steder ere nu store Anlæg iværksatte. Private have forskrevet udenlandske Engmestere, og ved deres Hjælp udrettet Betydeligt.

Den Retning, som denne Nutidens, saa at sig: klassiske Engforbedring har taget, er den egentlige Overrisling, med alt hvad dertil hører for at sætte Engen i den behørigte Niveau. Herover skal jeg intet skrive, da Fortrinligheden af saadanne veludførte Anlæg ere hævede over al Tvivl, og vil derfor, hvad denne Fremgangsmaade angaaer, henvise til de Steder, hvor gode Engvandings-Anlæg kunne tages i Diesyn; thi saadanne mangle ikke her i Landet. Men ikke alle Enge ere saaledes beliggende, at Overrisling kan anvendes derpaa, hvad fornemmelig gjelder om Aenge, eller saadanne, hvorigjennem en Bæk flyder. Og da mine Enge ere af sidstnævnte Bestaffenhed, og dertil bestaae af lutter Torvejord, hvorpaa jeg, efter Erfaring, ikke anslaaer den blotte Overrisling at virke stort, saa troer jeg, muligt at kunne gavne En eller Anden, ved at nedskrive mine Erfaringer herover, hvortil en 22aarig Praxis og fortsatte forskjellige Forsøg have forhjulpet mig.

Engen var, da jeg modtog Gaarden, i sædvanlig — aldeles forsomt — Tilstand. Vandløbet var fra Alders Tid overladt sig selv. I noget vedholdende Regnveir stod hele Engen under Vand. Engen var, paa Grund deraf, og formedelst Jordbundens Bestaaffenhed, et sandt Uføre. Høavlen var forbunden med stor Besværlighed. Høet skulde bæres paa Stænger op til Landkanten, og ofte maatte man derved vade i Vandet. Det første Fornødne var altsaa Vandløbets Udgravning og Engens Grøftning. Efter Mars Forløb vandt Engen Fasthed, og man kunde nu tænke paa, paa anden Maade at komme den til Hjælp. Opgaven var imidlertid ikke let. Intet landoeconomist Skrift gav den attraaede Anviisning, uagtet deri nok handlede om Enge. Alting skulde stee forsøgsviis. Misgreb kunde let begaaes. Det første var, at jeg dæmmede i Aaen, og ledte Vandet op omkring endeel af Engen, for at overrisle den. Virkningen af Dverrislingen paa den blotte Torvejord var dog neppe synlig, og den Deel, der var foran Dæmningen, leed af det opdæmmede Vand. Jeg forlod altsaa Dverrislingen, og tog min Tilflugt til, om Foraaret at sætte Vandet nogle Gange, et Par Dage i Rab, op over Engen, men Virkningen var heller ikke betydelig.

Jeg havde nu i Tidens Løb vundet den Dverbeviisning, at Jordpaakjørsel var det eneste, der radicalt kunde forbedre en saadan Eng, hvorefter da Vandingen først vilde kunne vise Nytte. Det første Forsøg faldt yderst lønnende ud. Virkningen var forbausende,

men den paafjorte Jord havde ogsaa været særdeles god, og der var ikke bleven sparet. Dette Arbejde blev nu aarlig fortsat. For at afhjælpe Mangelen af brugbar Jord til at paaføre, lod jeg den gode Jord af Brakgrøfterne sætte i smaae Stakke ved Siden af Grøfterne, og den blev siden, fra Efteraaret af indtil Foraaret, naar det kunde gaae an, ført ned paa Engen. Resultatet var, relativt, altid det samme. Nu fik jeg en god Eng, hvorpaa Vandet kunde gjøre Nytte.

Mine Forsøg med Engen ere senere forfulgte i en dobbelt Retning; nemlig:

1. I Jords og Mergels Paaførsel paa den naturlige Græsbund, og
2. I Jords og Mergels Paaførsel paa den, med Ploven opbrudte, eller med Spaden gravede Græsbund, som da strax besaaes med Græsfrøe.

Resultaterne ere:

I Tilfældet Nr. 1, Jordpaaførsel virker heldigt allerede i første Aar.

Mergelen virker senere, efter min Erfaring, først fuldstændig i 3die eller 4de Aar.

I Tilfældet Nr. 2 virker Jord eller Mergel, paaført, omtrent samtidig, begge Dele udmærket. Mergel paa pløiet Tørvejord virker altid heldigt.

Med Hensyn til, hvilken Methode, der fortjener Fortrinet for den anden, da siger jeg ubetinget, at den pløiede eller gravede, og hvor behøves, indgrøstede,

Jord fortjener, efter min Erfaring, langt Fortrinet, da Græsarterne, der frembringes, ere langt skjørere og bedre, end paa den naturlige Græsbund, naar Paaskjerselens Mængde ellers er den samme. Foruden at man kan overbevise sig herom ved Diet, sees det ogsaa klart naar Køerne komme løse; thi de søge da strax i samlet Mængde saadanne Steder, hvilke de fortrinligviis afæde; og som da igjen, paa Grund heraf, viser sig i Mælkerigheden. Man kan saaledes opnaae at komme i Besiddelse af en Engbund, der af Køerne søges ligesaa gjerne, som Ageren, og hvor de til den Tid finde mere for Tanden, hvilket er et Gode, som enhver Landmand nok veed at paaskjønne.

Et meget vigtigt Gode, som tillige opnaaes ved en saaledes behandlet Eng, er at den høistskadelige Suurhed, og svampagtige Uddunstning derved hæves. Rugen vil ikke mere være udsat for at ødelægges af Rust, som Tilfældet var, saalænge den stod i Nærheden af en, til sig selv, og sin Suurhed, aldeles overladt Eng; ogsaa vil Atmosphæren vist blive sundere for det animaliske Liv. Med Hensyn til at lade Køerne græsse i Engen, da er det ofte blevet sagt: at den gode Landmand taaler dem ikke der. Jeg mener at dette Proverbium bør omskrives derhen: „at den gode Landmand sætter sine Enge i den Stand, at de, uden deres Skade, kunne afgive en sund og kraftig Næring ogsaa for det løsgaaende Kreatur.“ Først da er Engen, efter min Mening, i sin rette Stilling i Agerbruget; og kan da ikke nægtes Ret til at kaldes en sand Støtte